

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	15-12-2020	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	KAB	COMMISSIE	BEM
STELLER	G.P. Andela, J. Lok	TELEFOONNUMMER	0625778970, 0652769720
NUMMER	821BE280	PORTEFEUILLEHOUDER	CvdK

Onderwerp Statenbrief:

Bestrijding van ondermijnende criminaliteit door de provincie Utrecht

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Deze brief bevat een toelichting op de rol van de provincie Utrecht bij de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en de activiteiten die in dat kader worden ontplooid.

Inleiding

Deze brief volgt op een toezegging aan uw Staten om u te informeren over de aanpak van ondermijnende criminaliteit door de provincie Utrecht. De rol van de provincie ligt voornamelijk op het terrein van aanjagen, verbinden en faciliteren. Daar wordt invulling aan gegeven door bewustwording over ondermijnende criminaliteit bij externe partners te bevorderen, een netwerkspeler te zijn en de weerbaarheid van de eigen organisatie te vergroten. In deze brief wordt hier puntsgewijs op ingegaan.

Ondermijnende criminaliteit

Ondermijning betreft de vervaging van de grens tussen onder- en bovenwereld. Hierdoor raken boven- en onderwereld met elkaar verweven en worden legale structuren aangetast. Georganiseerde ondermijnende criminaliteit organiseert zich internationaal, nestelt zich lokaal en regionaal en ondermijnt onze legale economie met crimineel geld. Binnen het werkveld van de provincie kunnen bedreiging van burgemeesters, drugsdumpingen en het risico op misbruik van bijvoorbeeld subsidies en vergunningen worden genoemd.

De bestrijding van ondermijnende criminaliteit is primair de verantwoordelijkheid van politie en justitie. De provincie heeft beperkte handelingsruimte bij het terugdringen van ondermijnende criminaliteit. Omdat ondermijning een bedreiging vormt voor de kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen en voor de integriteit van provinciale organisatie in het bijzonder, is het van belang dat de provincie wel haar rol pakt in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

De rol van de provincie in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit betreft ten eerste versterking van het bewustzijn over ondermijning bij publieke en private partners. Ten tweede is de provincie een netwerkspeler die de een integrale aanpak van ondermijning stimuleert. Ten derde is de bevordering van de weerbaarheid van de provinciale organisatie een pijler in de aanpak van ondermijnende criminaliteit door de provincie Utrecht.

Externe bewustwording

Ondermijning is een veelkoppig fenomeen dat niet alleen door politie en justitie kan worden bestreden. Het vereist een integrale aanpak waar verschillende (overheids)organisaties vanuit eigen taakstelling aan bij dienen te dragen. Primair is daarvoor vereist dat men bewust is van de risico's van ondermijning. Deze bewustwording willen wij

vergroten door onder meer publieke en private partners te wijzen op hun verantwoordelijkheid, kennis in de regio te vergroten en het onderwerp op bestuurlijk niveau te agenderen.

Gemeenten

De bestrijding van ondermijnende criminaliteit is een vast agendapunt bij de gesprekken tussen de commissaris van de Koning en de burgemeesters. In dat kader worden ondermijning in algemene zin en actuele dossiers besproken.

De wet Bibob vormt een belangrijk instrument in de strijd tegen ondermijning. Voor ambtenaren van gemeenten binnen de provincie Utrecht organiseert de provincie sinds 2018 informatie- en netwerkbijeenkomsten over de wet Bibob. Via de bijeenkomsten wordt de kennis over de wet Bibob vergroot, kunnen aanwezigen leren van elkaars ervaringen en wordt het netwerk van ambtenaren binnen de provincie versterkt. Hiermee wordt beoogd de toepassing van de wet Bibob door gemeenten binnen de provincie Utrecht te stimuleren. Inmiddels is de vierde bijeenkomst in voorbereiding. Daarbij zijn ook het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Midden Nederland en de gemeente Utrecht betrokken als medeorganisator.

Notarissen

In januari 2019 organiseerde de provincie Utrecht samen met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), op initiatief van de commissaris van de Koning, voor 79 notarissen en kandidaat-notarissen uit Midden-Nederland een bijeenkomst over ondermijning. Deze bijeenkomst stond in het teken van het uitwisselen van ervaringen met het thema ondermijning en over de vraag hoe publieke en private partners elkaar kunnen versterken bij de aanpak. Naar aanleiding van de bijeenkomst is een artikel verschenen in het Notariaat Magazine van 19 maart 2019 'Ondermijning – U ziet wat wij niet zien'. De bijeenkomst heeft navolging gevonden in de provincies Noord-Holland en Zeeland. Met de KNB is afgesproken om een vervolgbijeenkomst in te plannen. Ten gevolge van de coronapandemie is deze bijeenkomst uitgesteld; het voornemen is in de loop van 2021 een nieuwe bijeenkomst te organiseren.

Plattelandscoaches en Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)

Vanuit de Landbouwvisie en Samenwerkings Agenda Landbouw loopt het project Plattelandscoaches. Plattelandscoaches worden ingezet om agrarische ondernemers en andere erfeigenaren in het landelijk gebied te begeleiden bij hun transitie. Dat biedt tevens aanknopingspunten in de strijd tegen georganiseerde drugscriminaliteit in het buitengebied. Het buitengebied wordt gezien als een aantrekkelijk vestigingsgebied voor drugscriminelen en agrariërs vormen een economisch kwetsbare groep. Het beeld bestaat dat criminelen leegstaande schuren, al dan niet onder voorwendselen, huren van agrariërs voor de productie van drugs. De provincie werkt hierin samen met het RIEC, die de plattelandscoaches traint op het gebied van (signaalherkenning van) ondermijning. De plattelandscoaches vergroten het bewustzijn over ondermijning bij deze doelgroep door te wijzen op signalen die kunnen duiden op criminele activiteiten. Vervolgens wordt een handelingsperspectief geboden door hen te informeren over de plek waar eventuele signalen gemeld kunnen worden.

Netwerkspeler

Als Rijksorgaan bevordert de commissaris van de Koning de integrale aanpak in de regio onder vele overheids- en netwerkpartners door de onderlinge samenwerking te versterken. Daarnaast draagt de provincie bij door de financiering van, en participatie in, projecten en netwerken.

RIEC Midden-Nederland

Tien Regionale Informatie- en Expertise Centra en het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum richten zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Daar wordt uitvoering aangegeven door informatie te verstrekken, advies te geven en de samenwerking tussen partners in het RIEC-convenant te versterken. De provincie Utrecht levert een financiële bijdrage aan het RIEC en werkt via het RIEC in individuele dossiers samen met andere partners. Daarnaast werken de provincie en het RIEC samen in de projecten waarover u in deze brief wordt geïnformeerd.

Vakantieparken

Op 29 november 2018 is de Landelijke Actie-agenda Aanpak Vakantieparken ondertekend door onder andere de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om meer zicht te krijgen op deze parken en de mensen die daar verblijven. De Landelijke Actie-agenda onderstreept de complexiteit van de problematiek, die vraagt om een gezamenlijke en integrale aanpak. In Utrecht is gekozen voor een brede benadering, gericht op het bieden van toekomstperspectief aan een vitale verblijfsrecreatiesector. Daartoe is een vitaliteitsscan uitgevoerd door Bureau Ruimte en Vrije Tijd en met medewerking van onder andere HISWA en RECRON. Ook aandacht voor ondermijnende criminaliteit heeft binnen deze aanpak een plaats. In overleg met de Taskforce Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit, is het RIEC gevraagd de provincie te ondersteunen bij het opstellen van een beknopt veiligheidsbeeld om mogelijke ondermijningssignalen op vakantieparken inzichtelijk te maken. Dat beeld is inmiddels opgeleverd. Vervolgens is een provinciale stuurgroep opgericht. In samenwerking met een onafhankelijke verkenner werkt de stuurgroep momenteel aan een visie, strategie en plan van aanpak.

Meld Misdaad Anoniem

Meld Misdaad Anoniem (hierna: M.) is een onafhankelijk intermediair tussen burgers en publieke en private partijen. M. stuurt de anonieme meldingen door naar haar partners, zoals de politie, andere opsporingsdiensten en gemeenten. In 2019 ruim heeft M. 17.000 bruikbare meldingen doorgegeven aan deelnemende partners. De Meldingen lopen uiteen van geweld, drugshandel, diefstal, radicalisering, fraude en milieucriminaliteit. M. rekent een bijdrage aan haar partners in ruil voor meldingen. In de provincie Utrecht waren begin 2020 slechts drie gemeenten aangesloten bij M. De provincie Utrecht heeft in samenwerking met het RIEC Midden-Nederland en de gemeente De Ronde Venen het initiatief genomen om alle Utrechtse gemeenten de mogelijkheid te bieden zich op kosten van de provincie aan te sluiten. Door versterking van de informatiepositie van gemeenten wordt beoogd om de integrale aanpak van ondermijning te bevorderen en zodoende het verplaatsen van criminele activiteiten naar gebieden waar minder tegendruk wordt gegeven tegen te gaan. Op moment van schrijven hebben 21 gemeenten de aansluiting op M. gerealiseerd, of zijn daar momenteel mee bezig.

Weerbaarheid eigen organisatie

De weerbaarheid van het openbaar bestuur is een belangrijk punt in de aanpak van ondermijning. Door een weerbare provinciale organisatie kan zoveel mogelijk worden voorkomen dat criminelen misbruik maken van provinciale besluiten, faciliteiten en activiteiten. Gedacht kan worden aan de verlening van subsidies of vergunningen, maar ook aan de veiligheid van systemen en processen (cybersecurity). Daartoe is van belang dat bewustzijn over ondermijning aanwezig is, waarborgen aanwezig zijn en wettelijke instrumenten worden benut.

Weerbaarheidsscan

Het RIEC heeft een weerbaarheidsscan uitgevoerd. Deze weerbaarheidsscan brengt potentiële kwetsbaarheden van de provinciale organisatie voor ondermijnende criminaliteit in kaart. Daarnaast biedt de scan aanbevelingen voor verbetering van de weerbaarheid van de provincie. Het rapport wordt niet integraal openbaar gemaakt omdat daar persoonlijke opvattingen van individuele, herleidbare, ambtenaren in staan. Daarbij is het niet wenselijk het rapport breed te delen met oog op het risico dat de bevindingen worden misbruikt ten gunste van (ondermijnende) criminaliteit. Uw Staten zullen in een besloten bijeenkomst nader over de uitkomsten van de weerbaarheidsscan geïnformeerd worden. Daarbij zal het RIEC een toelichting geven op haar rapport. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het plan van aanpak ter uitvoering van de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan. Daar wordt inmiddels uitvoering aan gegeven.

Beleidsregel wet Bibob provincie Utrecht 2021

Het besluit 'Beleidsregels Bibob provincie Utrecht' is in 2012 vastgesteld. De beleidsregel Bibob provincie Utrecht 2021 treft u bijgevoegd aan en bevat het nieuwe beleid van de provincie voor de uitvoering van de wet Bibob. Door wetswijzigingen in 2013 en 2020 is het toepassingsbereik van de wet uitgebreid. Het is inmiddels mogelijk om onderzoek te doen bij vastgoedtransacties. Daarnaast is de informatiepositie van bestuursorganen versterkt. Derhalve bevat de nieuwe beleidsregel nieuw beleid inzake de toepassing van de wet Bibob bij vastgoedtransacties en subsidieverlening. Daarnaast is een actualisatie opgenomen van de toepassing bij vergunningverlening en overheidstransacties.

Frauderisico-analyse

Ondermijning kent overlap met de begrippen fraude, misbruik/oneigelijk gebruik en integriteit. Ze benaderen vanuit verschillende invalshoeken dezelfde vraag: hoe bevorderen we integer gedrag en voorkomen en detecteren we ongewenst gedrag/schade bij de provincie Utrecht door medewerkers, bestuurders en derden. In de frauderisico-analyse van de provincie wordt daarom tevens aandacht besteed aan de mogelijkheid van ondermijning en de beheersmaatregelen die de provincie hierop heeft geformuleerd of (nog) ontwikkelt.

Vervolprocedure / voortgang

De rol van de provincie Utrecht in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit blijft een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het college van Gedeputeerde Staten. We zullen u blijven informeren over relevante ontwikkelingen.

Bijlage

1. Beleidsregel Wet Bibob provincie Utrecht 2021

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen